

ТДУ 83.3(0) 1

DOI:10.51844-2077-4990-2023-4-294-298

**ВЕЖАГИҲОИ УСЛУБИ
ВА БАДЕИИ «МИРСОД-УЛ-ИБОД»-
И НАҶМИДДИНИ РОЗИ
СТИЛИСТИЧЕСКИЕ И
ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ
ОСОБЕННОСТИ «МИРСОД-УЛ-
ИБОД» НАДЖМИДДИНА РАЗИ
STYLE AND ARTISTIC DETAILS OF
"MIRSAD-UL-IBAD" BY
NAJMIIDDIN ROZI**

Содиқова Рухангез Абдусаматовна, н.и.ф., дотсенти кафедраи забони англисии МДТ "ДДХ ба номи акад. Б.Гафуров (Тоҷикистон, Хучанд)

Содиқова Рухангез Абдусаматовна, к.ф.н., дотсент кафедраи англиского языка ГОУ "ХГУ имени акад. Б. Гафурова (Таджикистан, Худжанд)

Sodiqova Rukhanges Abdusamadovna, candidate of Science in Philology, associate professor of English Language Department, Khujand State University named after acad.B.Gafurov (Tajikistan, Khujand),
E-mail:rukhangesodiqova@gmail.com

Вожаҳои калидӣ: Мирсод -ул-ибод, Наҷмиддини Розӣ, тасаввуф, муқоиса, санъатҳои бадеӣ

Дар мақола доир ба вижагиҳои услубӣ ва бадеии «Мирсод-ул-ибод»-и Наҷмиддини Розӣ сухан меравад ва қайд мегардад, ки он яке аз писандидатарин осори мансури ирфонии адабиёти форсӣ ва тоҷикӣ ба шумор рафта, дар асри саздаҳуми мелодӣ ё ба таъбири дигар дар даврони ҳамлаи муғул таълиф шудааст. Китоби Наҷмиддини Розӣ мисли ҳамаи осори мутасаввифа доман аз шеваи сухани марсум, яъне расмишудаи аср дар мекашад ва ба силсилаи сухани орифони пешин дар меовезад. Шеваи сухани Наҷмиддини Розӣ шеваи воизу маҷлисгӯёни қарни шашум ва ҳафтум (дувоздаҳ ва саздаҳуми мелодӣ) аст ва аз назари тарҳи матлаб ва навъи далел овардан бо осори Мансури Ибодӣ, Маҷлиси Шаҳристонӣ, «Фиҳӣ мо фиҳӣ» - и Мавлоно ва «Маориф» - и Баҳовулад монандӣ дорад. Ин шева бо завқи тасаввуфӣ ҳарчи беитар даромехта ва аз осори орифони маъруфи он аср моя гирифта ва мактаби хосе падид овардааст ва инчунин сабки сухани нависанда бо осори шоирону адибоне пас аз худ аллакай дар чандин наҷӯҳишоти ҷудогона таҷассум ёфтааст, ки мақоми ин асари безавол дар адабиёти форсу тоҷик ба таври намоён ба мушоҳида мерасад.

Ключевые слова: Мирсад-уль-ибад, Наджмуддин Рази, суфизм, сравнение, художественные искусства

В статье говорится о стилистических и художественных особенностях «Мирсад-ул-Ибада» Наджмиддина Рази и отмечается, что это одно из самых популярных произведений таджикско-персидской мистической прозы, написанных в тринадцатом веке нашей эры, или иными словами, зафиксированных в эпоху монгольского нашествия. Книга Наджмиддина Рази, как и все произведения мистиков, вдохновлена стилем речи эпохи, которую обогащали древние мудрецы. Стилль речи Наджмиддина Рази является стилем проповедников и ораторов шестого и седьмого веков (двенадцатого и тринадцатого годов нашей эры) и схож со стилем произведений Мансура Ибади, Маҷлиси Шаҳристонӣ, «Фиҳи мо фиҳи» Мауланы и «Маарифа» Бахувалада. Этот стиль все больше смешивался со красотой суфизма и основывался на произведениях знаменитых мудрецов того века, создавая особую школу. Стилль речи писателя рассматривался в нескольких отдельных исследованиях, которые считают его уникальным произведением таджикско-персидской литературы.

Key words: Mirsad-ul-Ibad, Najmiddin Razi, Sufism, comparison, artistic arts

This article concerns with the stylistic and artistic features of Najmiddin Razi's "Mirsad-ul-Ibad". It is mentioned as one of the most popular works of Tajik Persian mystical creations, written in the thirteenth century AD or in other words, in the era of Mongol invasion. The book of Najmiddin Razi, like all the works of mystics, is inspired by the style of speech of the era, that is, painted, and it is connected to the series of words of the ancient ages. The style of speech of Najmiddin Razi is the style of preachers and assembly speakers of the sixth and seventh centuries (twelfth and thirteenth centuries) and from the point of view of the design of the text and the type of argument, it is similar to the works of Mansour Ibadī, Majlisi Shahrīstonī, "Fihi mo Fihi" by Mavlana and "Maarif" by Bahouvalad. This style is mixed more and more with the taste of Sufism and based on the works of the famous period of that century and has created a special school, as well as the style of the writer's speech with the works of poets and writers after him has already been embodied in several separate studies, the status of this unique work in Persian and Tajik literature is clearly visible.

Ҳар таҳқиқоти илмӣ баёнғари навъи сабк аст ва истифодаи бамавриди луғоту таркибот, рамзу роз, чобачоӣҳо ва тағйири маънӣ хоси ҳунармандон аст, чунонки устод Шамисо гӯяд, «Ҳунарманд касест, ки мухайял, тасвири ва отифӣ меандешад ва мебинад ва баён мекунад» [9,с.17].

Начмиддини Розӣ бидуни тардид, яке аз ин гуна ҳунармандон аст, ки бо офаридани осори арзишманди адабию ирфонӣ, махсусан забон ва тарзи баёни “Мирсод-ул-ибод” аз ҳунари суҳанварии ӯ дар илми баён шаҳодат медиҳад.

Дарвоқеъ ин китоб аз назари таърихи таълифи нахустин таҳрири он дар соли 618 х/ 1221м., яъне дар давраи ҳамлаи муғул ба анҷом расидааст. Аз назари шеваи суҳан низ ин китоб ба ҳеч як аз осори қарни баъд шабоҳате надорад ва баръакс ба шеваи қарни дувоздахум ва ҳатто охириҳои қарни ёздаҳум рост меояд. Бинобар ин ҳангоми ба дигар китобҳои илмӣ назар меафканем, аксари ин асарҳо ба шевае аст, ки истилоҳан онро насри фаннӣ номидаанд.

Дар насри фаннӣ лафз роҳи итноб, яъне роҳи дароз қардани суҳанро мегирад ва маънӣ ба борики мегарояд ва аз қасрати тақаллуф гоҳе суҳан ба сурати насри манзум ё шеъри мансур дар меояд. Адабиётшинос Мирзоев С. дар партави андешаи устод Баҳор бамаврид навиштааст, ки “нахустин китобе, ки дар таърихӣ адабӣ форсӣ аз эҷозӣ қадим ба итноби қадид гаравидааст, “Калила ва Димна” – и Абулмаоли Насруллоҳ ибни Муҳаммад дар асри XII будааст [4,с.161]. Аммо ба андешаи адабпажӯхони дигар эҷозу итноб ва ибҳом аз вижагиҳои насри форсӣ мебошад. Чунонки устод Зарринқӯб гӯяд: “Насри форсӣ дар назди нависандагони онҳо ғолибан ба таъкиду ибҳом ва эҷозу итноб ҳолӣ нест”[2,с.141].

“Мирсод-ул-ибод”-и Начмиддини Розӣро ба ҳақ бояд хориҷ аз доираи насри фаннӣ мутадовил дар он аср донист. Китоби Начмиддини Розӣ мисли ҳамаи осори мутасаввифа доман аз шеваи суҳани марсум, яъне расмшудаи аср дар мекашад ва ба силсилаи суҳани орифони пешин дар меовезад. Аз он аст, ки дар баррасии шеваи суҳани ӯ таваҷҷӯҳ ба матнҳои мутасаввифа ба савоб наздиктар аст.

Барои ин ки шеваи суҳани Начмиддин шинохта ояд, дар баъзе маврид бо қисме аз китобҳои ёдшуда муроҷиат қардем ва бо муқоисаи шеваи онҳо ва шеваи «Мирсод-ул-ибод» он чӣ ба назар расид ба ихтисор гуфта меояд.

Шеваи суҳани Начмиддини Розӣ шеваи воизу маҷлисуғӯи қарни шашум ва ҳафтум (дувоздах ва сездахуми мелодӣ) аст ва аз назари тарҳи матлаб ва навъи далел овардан бо осори Мансури Ибодӣ, Маҷлиси Шаҳристонӣ, «Фихӣ мо фихӣ» - и Мавлоно ва «Маориф» - и Баҳоувалад монандӣ дорад. Ин шева бо завқи тасаввуфӣ ҳарчи бештар даромехта ва аз осори орифони маъруфи он аср моя гирифта ва мактаби ҳосе падида овардааст. Оид ба сабку услуб ва хусусият дар ин мактаб беш аз ҳар чизе асаре аз насри гарм ва пуршӯри Аҳмади Ғаззоли ва Айнулқуззот ва Майбудӣ падида аст. Начми Рай чанде аз ибораҳои аз «Савонех» - и Ғаззоли борҳо тақрор қарда ва шаш рубои аз ашъори ӯ дар “Мирсод-ул-ибод” овардааст. Ашъор ва мазмунҳое, ки ҳам аз «Кашф – ул - асрор» - и Майбудӣ гирифта, кам нест ва ба ҳамин далелҳо аст, ки мо дар таърихи адабиётшиносон сабки «Мирсод-ул-ибод» -ро омехтае аз шеваи маҷлисуғӯи ва сабки суҳани орифони ёдшуда медонем.

Як нуктаро бояд қайд қард, ки дар саросари китоб шеваи муаллиф якдасту як нусха нест. Вай барои баёни ҳар навъ аз матолиб шеваи ҳосеро пешниҳоди завқи хонанда қардааст. Устод Малиқушшуаро Баҳор ин махсусиятро нуқсе бар насри Начмиддин медонад [1,с.21], вале тааммул дар саросари китоб ба ин нукта мерасонад, ки ҳунари бузурги муаллиф ҳамин аст. Ӯ нек дарёфтааст, ки ҳар матлабу маъноеро ба чӣ забоне бояд гуфт: «он ҷо, ки баёни усули кулӣ ва таълимоти тасаввуф матраҳ аст, забони хушк ва бидуни зиннати оддиро қор мефармояд ва он ҷо ки ҳикояте месарояд ба забони сода, вале латиф суҳан мегӯяд ва он ҷо ки ҳукмеро ба чизе таъри қардани фармони худ ва ишорати Расул тавваҷҷӯҳ мекунад ва аз оёти шариф ва аҳодиси набавӣ ба фаровонӣ ёри меҷӯяд ва он ҷо ҳам, ки фурсатро муносиб мебинад ва суҳан аз дилу ишқу шавқу шӯр ва Худой дар миён аст, қалам ниғаҳ меборад. Латифтарин ва хуштарин мазмунҳои шоиронаро дар қолиби зеботарин қалимаҳо меоварад ва бо навъҳои санъатҳои лафзӣ ва маънавӣ меорад» [6,с.72].

Начмиддини Розӣ низ ҳамчун намоёнҳои бомаҳорати насри форсии тоҷикӣ ба истифодаи боғарии забони халқ асосан аз ҳамин нуктаи назар қозибоя рехтагӣ, ҳулоса рӯҳи халқӣ бахшида, онҳоро вирди забони мардум қардондааст.

Дар воқеъ забони насри Начмиддини Розӣ сода, фасеҳ ва аз печидагигӯиҳо ори буда, имрӯз ҳам барои доираи васеи хонандагон фаҳмо мебошад. Хусусиятҳои услуби гуфтугӯӣ, ки дар осори Начмиддини Розӣ бо услуби адабӣ омезиш ёфтааст, имрӯз дар гӯишу шеваҳои мардуми шаҳрҳои Самарқанду Бухоро ба мушоҳида мерасад.

Барои мисол, дар зер порчае аз “Мирсод-ул-ибод”-и Начмиддини Розӣ, ки аз калимаҳои лаҳҷавии хоси ӯ иборат аст, меоварем:

“Балки хавоси хавосро, ки камоли истеъдоду хусни тарбият арзонӣ доштанд, эшонро бар ин шачара дар ин шукуфа **бинагзоштанд**, ба дарачаи самарагии ҳақиқӣ расониданд ва он маърифат шухудӣ аст” [6, с. 117].

Ҳамчунонки мушоҳида гардид, дар мисоли болоӣ калимаи «нагузоштанд» дар шакли калимаи лаҳҷавии «бинагзоштанд» истифода шудааст. Аз тарафи дигар истифодаи “бо”-и таъкид бар сари феълҳо аст, ки дар асрҳои минбаъда расм гардид.

Ҳамчунин калимаҳои “барнаяндохтанд”, “чузвӣёт”, “бинагзоштанд”, “барнамеандохтанд”, “аҳкук” (ғӯра), “бимебояд”, “сутурону сутурбонон”, “нашвунамой”, “бимегиред”, “барбастанд”, “бимебоист”, “шунудан”, “бишносад”, “будандки”, “нестандӣ”, “нарасидандӣ”, “наёфтандӣ”, “нашудандӣ” ва ғайра намунаи калимаҳои халқӣ, ки ба таври фаровон дар “Мирсод-ул-ибод”-и Начмиддини Розӣ ба назар мерасанд [6; 105, 107, 112, 118, 120, 144, 199, 214, 218, 239, 259].

Яке аз мухтассоти сабки баёни Начмиддини Розӣ дар «Мирсод-ул-ибод» содагиву равонии калом ва ширинии калимаву ибороти дилнишин мебошад, ки дар саросари рисола ба ҳадди камол расидааст. Начмиддини Розӣ чун нависандаи бомаҳорати замон аз забони зиндаи халқ ва шоҳаҳои шевагии он беҳтарин калимаву иборотро интихоб намуда, дар мавридҳои муносиб устодона ба кор бурдааст.

Забон ва тарзи баёни суханвар сода ва ори аз суханбозиҳо буда, услубаш мӯъҷаз, дорони маонии зиёд бо истифодаи алфози кам мебошад. Аз ин рӯ, метавон гуфт, ки як орифи нуктасанҷу донандаи хуби забон дар даври худ тавонистааст бо чунин фасохату балоғати калом маҷлис ораста, бар асоси ин маҷолис рисолаи хуберо ба қалам диҳад.

Сабки таълифи осори Начмиддини Розӣ бо он ҳама ҷаззобияти тамом ва содагии баён барои эҷоди падидаҳои хунарӣ, мавзунияти калом дар насри орифона ҳам боис шудааст.

Насри сода ба сабки хуросонӣ - шеваи муаллиф ҳангоми баёни таълимоти ирфонӣ ва матлаби илмӣ ғолибан дар оғози ҳар фасл чунон содаю табиӣю равон аст, ки содагии сухан ва кӯтоҳии ҷумлаҳо робитаҳои шеваи сухани муаллифони рӯзгори сомонино бисёр хотиррасон мекунад. Барои мисол боз намунае дигар аз “Мирсод-ул-ибод”-и Начмиддини Розӣ зикр мешавад, ки ба ҳақиқати андешаҳои боло санаде буда метавонад: «Суръати дилро аз хулосаи олами аҷсом сохтанд ва ҷони дилро аз хулосаи олами арвоҳ пардохтанд. Чунонки ҳар ҷӣ латофати аҷсоми муфрад ва муракаб буд, гирифтанд ва аз он ғизои наботиёт сохтанд ва ҳар ҷӣ латофати наботиёт буд гирифтанд ва ғизои ҳайвонот сохтанд ва ҳар ҷӣ латофати ҳайвонот буд гирифтанд ва ғизои одамӣ сохтанд ва ҳар ҷӣ латофати ғизо буд гирифтанд ва аз он тани одами сохтанд ва ҳар ҷӣ латофати тан буд гирифтанд ва аз он сурати дил сохтанд» [6, с. 146].

Дар ибороти болоӣ такрори «ҳар ҷӣ латофат буд гирифтанд ва аз он ... сохтанд» ва такрори ҷузъҳои дигари ҷумлаҳо мерасонад, ки муаллиф ҳеҷ талоше дар орастагии сухани хеш накарда ва матлабро ба ҳамон гуна, ки ба забони қалам ҷорӣ мешавад, ба рӯи қоғаз овардааст.

Дар тамсилоти кӯтоҳе, ки муаллиф ҷой ба ҷой барои исботи сухани хеш меоварад, ҳамин содагии ибораҳо ва кӯтоҳии ҷумлаҳо падидор аст, ҳамчунон аз “Мирсод-ул-ибод”-и Начмиддини Розӣ меҳонем:

«Гандум то нон шавад бар дасти чандин устои соҳиби санъат гузар кунад, то ҳар касе бар ӯ санъати хеш менамояд: яке гандум пок кунад, яке орд кунад, яке ҳамир кунад, яке навола кунад, яке паҳн кунад, яке дар танӯр бандад, нони тамом бар дасти ӯ шавад, аммо он ҳама ба кор мебоист» [6, с. 147].

Дар намунаи болоӣ такомули динро бошад бо нон монанд кардаанд, ки аз коштану даравидан шуруъ мешавад. Бо орд кардану ҳамир кардану то ба пухтан мерасад, албатта ҳамаи ин марҳилаҳоро аз гандум истифода бояд кард ва шахсе, ки хом хӯрад ноқису нотавон аз оне, ки ба танӯри гарм дарояду нони гармро омода созад. Ҳадафи Начмиддини Розӣ аз содагиву кӯтоҳии ҷумлаҳо дар он аст, ки ӯ бо мисоли гандум пайдоишу зухури динро ишора менамояд. Ин гунаи тамсилҳо дар «Мирсод-ул-ибод» ба маврид қорбааст шудааст, ки баҳри тақвият ва ҳалли андешаҳои ирфонӣ – рамзии Начмиддини Розӣ аз ҳар ҷиҳат мусоидат хоҳанд кард.

Мисоли дигар:

Тамсили нафс ба ойина ва оҳан. Чун нафси инсон, ки мустаидди ойинагӣ аст, тарбият ёбад ва ба камоли худ расад зуҳури ҷумлагии сифоти Ҳақ дар худ мушоҳида кунад, нафси худро бишиносад, ки ӯро аз баҳри чӣ офаридаанд. Он гоҳ ҳақиқати «ман арафа нафсаху фақад арафа раббаху» муҳаққаки ӯ гардад. Боз донад, ки ӯ кист ва аз барои кадом сир, каромату фазилат ёфтааст.

*Эй нусхаи номаи илоҳӣ, ки Туй,
В-эӣ ойинаи ҷамоли шохӣ, ки Туй.
Берун зи Ту нест, ҳар чӣ дар олам ҳаст,
Дар худ биталаб, ҳар он чӣ хоҳӣ, ки Туй [6, с. 3]*

Тамсили инсон ва дили ӯ ба ойина, ки нахуст сифати илоҳӣ дар он таҷаллӣ мекунад, дар мавридҳои дигаре аз китоби “Мирсод-ул-ибод” низ омада ва яке аз тамсилоти мавриди назари Начмиддини Розӣ аст. Ҳамзамон дар осори дигари нависанда ташбеҳи инсон ва ойина мавриди баҳс қарор гирифтааст. Ҳатто дар китоби «Мармузот» аз Ҳусайни Ҳаллоҷ зикр меравад, ки чаро гуфт «анал-ҳақ» ва нагуфт «анна-л-миръот» [6, с. 552].

Пас маълум мешавад, ки ташбеҳ ва тамсили дили инсон ба ойина дар шеърӯ адаби форсӣ, махсусан дар шеърӣ шоирони сабки ҳиндӣ – Мирзо Бедил ва дигарон аз ҷаҳоншиносии Начмиддини Розӣ асар пазируфтааст, ки ин назар ҳам гувоҳи яке аз сарчашмаҳои мӯътамад будани китоби «Мирсод-ул-ибод» дар маърифати шеърӣ форсии тоҷикӣ мебошад.

Муқоисаи шеваи “Мирсод-ул-ибод”-и Начмиддини Розӣ бо осори мансури ирфонӣ. Пайдост, ки Начмиддини Розӣ дар навиштани насри сода бар хилофи намоёндагони ҳеш ба шеваи пешиниёни мутасаввифа, аз он ҷумла ба «Кашф-ул-махҷуб»-и Ҳуҷвирӣ ва суҳанони Абӯсаиди Абулхайр назар дошта ва дар матни «Мирсод-ул-ибод» мавридҳои мебинем, ки аз он ду китоб бидуни зикри манбаъ гирифта шудааст. Дар ин ҷо барои ин ки пайвастагии насри Начмиддин ва пешравони ӯ равшан шавад намунаҳои меоварем:

Аз «Асрор-ут-тавҳид»: «Дар он вақт ки Шайх Бӯсаид устоди Бӯалӣ Дақоқро бидид як рӯз нишаста буданд. Шайх аз устод Бӯалӣ суол кард, ки эӣ устод ин ҳадис бар давом буд? Устод гуфт на. Шайх боз сар дар пеш афканд. Чун соате гузашт боз сар баровард ва гуфт, эӣ устод ин ҳадис бар давом буд? Устод Бӯалӣ гуфт агар буд нодир буд. Шайх даст бар ҳам зад ва мегуфт ин аз он нодираҳост. Ин аз он нодираҳост.

Аз «Мирсод-ул-ибод»: «Вақте шайх Абӯсаид дар маҷлиси шайх Абӯалӣ+и Дақоқ буд. Шайх Абӯалӣ дар мақоми таҷаллӣ суҳан меронд. Шайх Абӯсаидро ҳолати ҷавонӣ ва ғалаботи вақт барҳост ва гуфт: Эӣ шайх ин ҳадис бардавом бошад? Гуфт ин бинишин, ки набошад. Дуюм бор барҳост ва гуфт ин ҳадис бар давом бошад? Гуфто бинишин, ки набошад соате бинишаст. Сеюм бор барҳост ва гуфт, эӣ Шайх ин ҳадис бар давом бошад? Гуфт набошад ва агар бошад нодира бошад. Шайх Абӯсаид наърае бизад ва дар ҷарх омад ва мегуфт ин аз он нодираҳост» [6, с. 325].

Ҳамин тавр, баррасии матолиби мазкур моро ба натоиҷи зерин меорад, ки Начмиддини Розӣ дар навгӯӣ ва офаридани мазмуну маонии дақиқу мармуз муваффақ ва дастболо буд, ки ба ҳеҷ як аз ҳамзамонаш чунин шӯҳрату барӯмандии ҳунари даст надодааст. ӯро муҳтареи тарзи тоза эътироф намудаанд ва яқин аст, ки ҳар як тарзу тариқа пайравони худро пайдо хоҳад кард. Бар ҳамин асос ҷаҳоншиносии Розӣ, ба вежа забон ва тарзи баёни китоби “Мирсод-ул-ибод”-и Начмиддини Розӣ дар асрҳои минбаъда ба тафаккури нависандагони адабиёти форсии тоҷикӣ беасар намонд ва дар пайравии ин китоб як зумра осори насрӣ ба вучуд омадаанд. Начмиддини Розӣ аз сабаби пайравии муваффақонаи шеваи устодони пешин ва овардани мазмунҳои латиф тавонистааст, ки дар офариниши дostonҳову гуфтаҳои бузургони даври ҳеш тарзи раван ва содаи суҳанофариро ба намоиш гузорад.

ПАЙНАВИШТ:

1. Баҳор, Муҳаммадтақӣ. Сабқшиносӣ ё таърихи татаввурӣ насрӣ форсӣ. Ҷилди сеюм / Муҳаммадтақӣ Баҳор. – Техрон: Заввор, 1381 ҳ. – 440 с.
2. Зарринқӯб, А. Ҷустуҷӯ дар тасаввуфи Эрон / А.Зарринқӯб. – Душанбе: Ирфон, 1992. –396 с.
3. Мавлавӣ, Мавлоно Ҷалолуддин. Фихӣ мо фихӣ / Мавлоно Ҷалолуддин Балхӣ; бо тасҳеҳот ва ҳавошии Бадеуззамони Фурӯзонфар. –Техрон: Қалам, 1330 ҳ.ш.- 600 с.
4. Мирзоев, Садриддин. Вежаҳои сабқӣ ва бадеии осори насрии «Ақлу ишқ» ва «Атвори салоса»-и Соуниддини Ҳучандӣ / Садриддин Мирзоев. -Ҳучанд: Ношир, 2013.-230 с.

5. Мунзавӣ, Аҳмад. Феҳриствораи китобҳои форсӣ. Ҷ.8/ Аҳмад Мунзавӣ.-феҳраст. -Техрон. Маркази Доиратулмаорифи бузурги исломӣ. 1382.-1497с.
6. Розӣ, Начмиддин. Мирсод-ул-ибод / Начмиддин Розӣ; бо эҳтимоми Муҳаммад Амине Риеҳӣ]. – Техрон: Интишороти Амири Кабир, 1373 х.ш. – 798 с.
7. Розӣ, Начмиддин. Мирсод-ул-ибод/Начмиддини Розӣ; бо саъй ва эҳтимоми Ҳусайн Неъматуллоҳӣ.-Техрон: Саной, бидуни соли нашр.-312 с.
8. Рӯёкарди иҷтимоӣ дар осори адаби ва ирфонии Начмиддини Розӣ.//Мачаллаи улуми иҷтимоӣ ва инсонии Донишгоҳӣ Шероз. Давраи 26. № 2-с. 149
9. Хатибӣ, Ҳусайн. Фанни наср дар адаби порсӣ/ Ҳусайн Хатибӣ.- Техрон: Заввор,1375 х. - 637 с.
- 10.Ҳамадонӣ, Айнулқуззот. Тамҳидот/Ба тасҳеҳи доктор Раҳими Фарманиш. -Шероз, 1342.-47
- 11.Шамисо, Сирус. Баён / С.Шамисо. – Техрон: Фирдавс, 1373 х. – 276 с.
- 12.Шарифов, Худой. Каломи бадеъ / Х.Шарифов. - Душанбе: Ирфон.- 1998.- 170 с.

REFERENCES:

1. Bahar, Muhammadtaki. Stylistics or the history of prose composition Persian. The third volume / Spring Muhammad. - Tehran: Zavvor, 1381 h. - 440 pages.
2. Zarrinkub, A. Search in Iranian Sufism / A. Zarrinkoub. – Dushanbe: Irfan, 1992. -396 p.
3. Maulawi, Maulana Jalaluddin. Fihi mo fihi / Maulana Jalaluddin Balkhi; with the enthusiasm of Badeuzzamoni Furuzonfar. - Tehran: Kalam, 1330 H.S. - 600 pages.
4. Mirzoev, Sadriddin. Stylistic and artistic features of prose works "Aqlu Ishq" and "Atvor Salosa" by Souniddin Khujandi / Sadriddin Mirzoev. - Khujand: Publisher, 2013.-230 p.
5. Munzavi, Ahmad. Directory of Persian books. J. 8/ Ahmad Munzavi.-list. - Tehran. Center of Great Islamic Education. 1382.-1497 p.
6. Nasriddinov A.Textual analysis of literary works/A.Nasriddinov.- Khujand: Publisher, 2009.-230 p.
7. Razi, Najmiddin. Mirsad-ul-Ibad / Najmiddin Razi; with the authority of Muhammad Amin Riyahi]. - Tehran: Amiri Kabir Publications, 1373 H.S. - 798 pages.
8. Razi, Najmiddin. Mirsad-ul-Ibad / Najmiddin Razi; with effort and Hossein Nematullahi's reputation. - Tehran: Sanoi, without year edition.-312 p.
9. Social vision in the literary and mystical works of Najmiddin Razi.//Journal of social and human sciences of Shiraz University. Period 26. № 2-p. 149
10. Khatibi, Hossein. The subject of prose in Persian literature / Husayn hatibi.Tehran: Zavvor, 1375 AH. - 637 p.
11. Hamadoni, Ainulquzzot. Restrictions. / To the correction of Dr. Rahimi Farmanish. - Shiraz, 1342.